

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ТЕХНІКУМ

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

для вступників до технікуму за спеціальностями:

076 ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

181 ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА

242 ТУРИЗМ

на основі базової загальної середньої освіти (9 класів)

Мета вступного диктанту з української мови:

Оцінити ступінь підготовленості вступників з української мови з метою конкурсного відбору для навчання у технікумі.

Пояснювальна записка

Українська мова з відродженням України набула статусу державної. Це зумовило розширення її функцій у суспільстві. Тому кожен громадянин держави, незалежно від фаху, мусить досконало знати українську літературну мову, її норми, серед яких особливе місце займає правопис.

Готуючись до вступу у вищі навчальні заклади, абітурієнти повинні усвідомлювати, що мова належить до найважливіших ознак людини. Випускник – це вже зрілий громадянин нашої держави. Однією з ознак його зрілості є володіння рідною мовою, що свідчить про глибину його духовної культури. Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності вступника є текстові диктанти.

Мета вступного диктанту – перевірити рівень орфографічної та пунктуаційної грамотності вступників, рівень сформованих умінь і навичок.

Завдання вступного диктанту – перевірити вміння вступників правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; вміння використовувати розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, належним чином оформлювати роботу.

Для написання вступного диктанту відводиться одна астрономічна година.

Для проведення вступного випробування у формі диктанту використовується текст, доступний для учнів 9 класу, обсягом 160–190 слів.

При підготовці до вступного випробування абітурієнтам рекомендується скористатися збірником текстів для диктантів – Українська мова: Збірник текстів для диктантів. 9 клас: Державна підсумкова атестація.

При підготовці тексту диктанту реалізувались такі вимоги:

1. Цілісність і завершеність тексту, зрозумілість і доступність його змісту абітурієнтам;
2. Насиченість тексту орфограмами й пунктограмами, відповідно до діючої програми;
3. Відображення в текстах основних тенденцій розвитку сучасної української мови, відповідність її нормам;
4. Диктант є зв'язним текстом із творів художньої літератури, науково-публіцистичних статей;
5. Текст має значний виховний та пізнавальний потенціал, забезпечує реалізацію культурологічного принципу навчання української мови в загальноосвітній школі та сприяє втіленню вимог відповідної змістової лінії чинної програми з української мови.

Методика проведення вступного диктанту

Методика проведення диктанту є традиційною, узвичаєною, виробленою у своїх головних рисах, проте проведення вступного випробування у формі диктанту має певні особливості.

Вид роботи й назву тексту викладач записує на дошці. Спочатку викладач читає весь текст, після чого не дає ніяких пояснень щодо його змісту, правописних особливостей та тлумачення значень використаних у ньому слів (з огляду на те, що тексти адаптовано для навчальних потреб, у них практично відсутня так звана авторська пунктуація, немає діалектизмів, застарілих слів, складної зі значеннєвого погляду, а тому малозрозумілої лексики тощо). Викладач може давати тільки коментарі формального характеру, як-от: розміщення заголовку, запис автора чи джерела тексту та ін.

Після прочитання всього тексту викладач читає перше речення повністю, а абітурієнти тільки уважно слухають його. Далі це саме речення диктується для запису частинами, причому кожна частина, як правило, читається тільки один раз (частиною в цьому випадку слід вважати словосполучення з двох-п'яти слів або частину складного речення приблизно з тією ж кількістю слів). Викладач може повторно прочитати частину речення, якщо вона велика за обсягом, у ній змінено нормативний порядок слів або під дією певних зовнішніх чинників абітурієнти недочули якогось слова або словосполучення). Після того як абітурієнти запишуть усе речення, його слід прочитати повністю повторно, щоб абітурієнти мали змогу перевірити записане.

У такий спосіб диктується кожне речення тексту. Викладач обов'язково вказує місце поділу тексту на абзаци. Після запису всього тексту він читає його ще раз від початку до кінця, роблячи паузи між реченнями, дещо триваліші від звичайних, і надаючи цим самим змогу учням ретельно перевірити написане й усунути можливі помилки. Текст слід диктувати виразно, відповідно до норм літературної мови, з правильним наголошуванням слів та інтонуванням звукового

поток, у такому темпі, щоб учні встигали вільно його записувати.

Після повторного читання всього тексту диктанти збираються. Часу для додаткової перевірки виділяти не слід: сумніви щодо правописного оформлення роботи учні повинні вирішувати в процесі написання.

Перелік вивчених у школі орфограм

1. Ненаголошені голосні в коренях слів.
2. Роздільне написання прийменників з іменниками та займенниками.
3. Букви, що позначають звуки, які уподібнюються.
4. Перенос слів.
5. М'який знак.
6. Буквосполучення *йо,ьо*.
7. Апостроф.
8. Подвоєні букви.
9. Приголосні в префіксах.
10. Букви *е - и* в префіксах.
11. Букви *о - а, е - и, е - і* в коренях дієслів.
12. Букви *о - і, е - і, є - і* в коренях слів.
13. Букви *и - і* після *ж, ч, ш, щ, г, к, х*.
14. Букви *е - о* після *ж, ч, ш, щ*.
15. Чергування *у - в, і - й*.
16. Букви *ч, щ* в іменниках із суфіксом *-ин-*.
17. Буквосполучення *-чн-* у прикметниках із суфіксом *-н-*.
18. Буквосполучення *-зьк-, -цьк-, -ськ-, -зтв-, -цтв-, -ств-*.
19. Спрощення в групах приголосних.
20. Букви *о-е-є* в складних словах.
21. Написання складних слів.
22. Букви *и - і* в словах іншомовного походження.
23. Подвоєння в словах іншомовного походження.
24. Велика буква і лапки у власних назвах.
25. Букви *о, е, є* в закінченнях орудного відмінка однини і множини іменників I відміни
26. Букви *а, я, у, ю* в родовому відмінку однини іменників II відміни.
27. Букви *о, е, є* в закінченнях давального й орудного відмінка однини іменників II відміни.
28. Одна і дві букви перед закінченням орудного відмінка однини іменників III відміни.
29. Букви *и, е, є* в суфіксах *-ичк-, -ичок-, -ечк- (-єчк), -енн- (-єнн-), -ив-, -ев-*.
30. *Не* з іменниками, прикметниками, прислівниками.
31. *Н, нн* у прикметниках.
32. Букви *и, і, ї, йо,ьо, о, е, є* в російських прізвищах.
33. Буква *ь* у числівниках.
34. Написання разом числівників на позначення сотень у непрямих відмінках.
35. *Ні* в заперечних займенниках.
36. Дефісу неозначених займенниках.
37. *Не* з дієсловами.
38. Буквосполучення *-ться, -шся*, у дієсловах.

39. Букви *е(є), и(і)* в особових закінченнях дієслів.
40. Частка *б (би)* з дієсловами умовного способу.
41. Букви *и-і* в закінченнях дієприкметників.
42. Буква *н* у суфіксах дієприкметників.
43. Буква *е* в суфіксі *-ен-* пасивних дієприкметників.
44. *Не* з дієприкметником.
45. Буква *и* в суфіксах дієприслівників.
46. Одна буква *н* і дві букви *нн* у прислівниках.
47. *Ні* з прислівником.
48. Дефісу прислівниках.
49. Написання прислівників разом.
50. Букви *и, і* в кінці прислівників.
51. Написання прийменників разом, окремо і через дефіс.
52. Написання сполучників разом і окремо.
53. Дефіс у вигуках.

Перелік вивчених у школі пунктограм

1. Розділові знаки в кінці речення.
2. Тире між підметом і присудком.
3. Виділення комами порівняльних зворотів.
4. Тире в неповному реченні.
5. Розділові знаки при однорідних членах речення.
6. Розділові знаки при звертаннях.
7. Розділові знаки при вставних словах і реченнях.
8. Розділові знаки при відокремлених означеннях і прикладках.
9. Виділення комами відокремлених обставин і додатків.
10. Розділові знаки при уточнюючих членах речення.
11. Розділові знаки при вигуках, стверджувальних і заперечних словах.
12. Розділові знаки в реченнях із прямою мовою.
13. Розділові знаки при діалозі.
14. Розділові знаки при цитатах.
15. Розділові знаки в складносурядному реченні.
16. Розділові знаки в складнопідрядному реченні.
17. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Перевірка і оцінювання роботи

Диктант, як це і визначено чинною програмою з української мови, оцінюється однією оцінкою на підставі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- помилка в слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважається однією помилкою; помилки на одне правило, але в різних словах, вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі та негрубі помилки, тобто такі, які не мають істотного значення для характеристики грамотності;
- під час підрахування помилок дві негрубі вважаються за одну грубу;
- за наявності в диктанті більше п'яти поправок оцінка знижується на бал;

- орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, які не включено до шкільної програми, виправляють, але не враховують. Також не вважають за помилку неправильну передачу так званої авторської пунктуації.

До не грубих відносять такі помилки:

- у винятках усіх правил;
- у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;
- у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
- у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;
- у випадках, що вимагають розрізнення *не і ні* (у сполученнях: *не хто інший, як...; не що інше, як ...; ніхто інший не ...; ніщо інше не ...*);
- у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;
- у зміні українських букв російськими.

Критерії оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок	Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше	7	4
2	13-14	8	3
3	11-12	9	1+1 (негруба)
4	9-10	10	1
5	7-8	11	1 (негруба)
6	5-6	12	–

Пам'ятка для абітурієнта «Як писати диктант»

Уважно прослухайте текст диктанту.

Коли викладач зачитуватиме кожне речення в цілому, слухайте його до кінця й не робіть ніяких записів.

Починайте записувати речення лише тоді, коли викладач почне його читати частинами, роблячи тривалі паузи.

Під час записування речення більше звертайте увагу на орфографію (написання слів), але не треба забувати й про розділові знаки.

Під час перевірки записаного речення потрібно передусім зважати на інтонацію й особливо ретельно перевіряти поставлені розділові знаки (у цьому важливу роль відіграють паузи: ледь помітну паузу роблять у тих місцях, де треба поставити кому, а більш помітну - на місці двокрапки чи тире; явна пауза означає, що треба поставити крапку з комою).

Сконцентруйте свою увагу й не відволікайтесь під час написання диктанту.

Не «збирайте» помилки, зазираючи під час написання диктанту в роботу сусіда (як показує практика, на це, по-перше, витрачається час, якого і так мало, а по-друге, потім часто доводиться шкодувати через помилку, допущену внаслідок такого виправлення). Успіхів!

Список рекомендованої літератури

1. Дмитренко Г., Росоха Ю. Українська мова: Навчальний посібник для учнів 9 класу. - К.: Ред. журналу «Народознавство», 2002.
2. Довідник для школярів Укра
3. Козачук Г. Підвищення грамотності учнів: Навчальний посібник. - К.: Освіта, 1993.
4. Козачук Г. Українська мова для абітурієнтів: Навчальний посібник. - К.: Вища школа, 1993.
5. Козачук Г., Шкурятяна Н. Практичний курс української мови: Навчальний посібник. - К.: Вища школа. 1993.
6. Мілянєвський Е. Шкільний довідник з української мови. 5-11 клас. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2003.
7. Практикум з української орфографії та пунктуації. На допомогу вступнику. Методичний посібник/ Укладач: Л. Федчук, Т. Шевчук. - Рівне: РДГУ, 2000.
8. Стоян Л. Українська мова: посібник з орфографії та пунктуації. - К.: Наук. думка, 1998.
9. Українська мова для абітурієнта: Навч. Посіб. – 7-ме вид.-К.: Вища школа, 2006.
10. Ужченко В., Ужченко Д. Українська мова: На допомогу абітурієнту. - К.: Форум, 2002.
11. Український правопис /НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні; Інститут української мови. - К.: Наук. Думка, 2003.
12. Ющук І. Практикум із правопису української мови. - К.: Освіта 1994.